

Motion till riksdagen

1989/90:Jo514

av Pär Granstedt m.fl. (c)

Djurförsöken

Trots riksdagens upprepade uttalanden att användningen av djurförsök i forskningen bör minska finns det få tecken på att en sådan minskning skulle ha kommit till stånd. Antalet förbrukade djur har gått ned, som ett resultat av förbättrade metoder, vilket är positivt. Däremot tycks djurförsök som testmetod vara lika utbredd som tidigare. Risk finns istället att den ökade användningen av kemikalier i samhället och de miljö- och hälsorisker som detta medför leder till en ökande användning av djurförsök. Det krävs därför ytterligare insatser för att säkerställa att de av riksdagen uttalade målet verkligen tillgodoses.

Arbetet för att minska användningen av plågsamma djurförsök bör framför allt gå längs två huvudlinjer. Dels gäller det att skärpa kraven på när djurförsök får användas och tillförsäkra att djuren utsätts för minsta möjliga lidande. Dels är det viktigt att påskynda utvecklingen av metoder som är alternativ till djurförsök.

Det har i många sammanhang ifrågasatts om de djurförsök som i dag genomförs alltid är relevanta. Alltför ofta synes djurförsök användas för att uppfylla formella testkrav utan att resultatet egentligen ger några säkra belegg för hur kemikalier påverkar exempelvis människor. Det är naturligtvis angeläget att djurförsök som inte fyller något meningsfullt syfte upphör så fort som möjligt. Den prövning som varje djurförsök skall underkastas i de etiska nämnderna syftar bl. a. till detta. Någon mer djupgående vetenskaplig utvärdering finns det dock ingen möjlighet att genomföra i nämndsbehandlingen.

Det finns därför anledning att genomföra en omfattande utvärdering av de djurförsök som för närvarande förekommer i Sverige. Utvärderingen bör gälla dels metodernas relevans och dels betydelsen av de syften djurförsöken har. Även om antalet djurförsök är stort är antalet försöksändamål och metoder mer begränsat varför det bör vara möjligt att ändå få en rimlig överblick över verksamheten. Det är viktigt att såväl vetenskapsmän med erfarenhet av djurförsök som vetenskapsmän med erfarenhet av alternativa metoder deltar i denna utvärdering.

Ett viktigt arbete läggs, trots knappa ekonomiska resurser, ner på att utveckla metoder som kan vara alternativ till djurförsök. Också här är det viktigt med insatser för att utvärdera de alternativa metodernas relevans t.ex. när det gäller att mäta akut toxicitet. Ett sådant arbete genomförs för närva-

rande av Skandinaviska Celltoxikologiska sällskapet, en frivillig sammanlutning av forskare som arbetar med alternativa metoder till djurförsök inom toxikologin. De ekonomiska resurserna är dock mycket knappa. Det finns därför anledning för staten att stödja denna utvärderingsverksamhet.

Ett av de viktigaste användningsområdena för djurförsök är testning av kemiska produkter av olika slag som skall introduceras på marknaden. Många av dessa produkter fyller inga nya behov utan är bara duplikat av produkter som redan finns. Att djur skall behöva utsättas för lidanden bara för att marknaden skall kunna berikas med sådana produkter är naturligtvis orimligt. Det finns därför anledning att införa någon form av behovsprövning innan tillstånd ges att använda djurförsök för att därigenom kunna införa nya kemiska produkter på den svenska marknaden.

För att djurförsök skall kunna avvecklas utan att skapa onödiga risker för människans hälsa är det viktigt att alternativa metoder utvecklas. De statliga satsningarna på att utveckla sådana metoder är dock hittills mycket blygsamma, knappt 2 milj. kr. Till det kommer vissa anslag från ideellt hopsamlade medel, bl.a. genom Nordiska Samfundets stiftelse för Vetenskaplig forskning utan djurförsök. Om ett verkligt genombrott när det gäller alternativa metoder skall kunna åstadkommas krävs dock forskningsinsatser av en helt annan storleksordning. Regeringen bör därför till 1990 års forskningsproposition utarbeta ett samlat forskningsprogram för utveckling av alternativ till djurförsök. Detta program kan lämpligen finansieras genom en särskild avgift på djurförsök. I avvaktan härpå bör anslaget för forskning med alternativa metoder räknas upp med 1 milj. kr. som ställs till centrala försöksdjursnämndens förfogande.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär en utvärdering av den djurförsöksverksamhet som förekommer i Sverige, med hänsyn dels till metodernas relevans, dels till försökens syfte,
2. att riksdagen hos regeringen begär ett program för utvärdering av för närvarande tillgängliga alternativ till djurförsök,
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till behovsprövning av nya kemiska preparat i enlighet med vad som anförts i motionen,
4. att riksdagen hos regeringen begär ett samlat kraftfullt program för forskning kring alternativa metoder i 1990 års forskningsproposition,
5. att riksdagen beslutar till anslaget F 15 Bidrag till djurskyddsfrämjande åtgärder för budgetåret 1990/91 anslå ett med 1,5 milj. kr. förhöjt belopp om 5 669 000 kr. för att möjliggöra motsvarande ökade anslag till forskning om alternativ till djurförsök.

Stockholm den 24 januari 1990

Pär Granstedt (c)

Birgitta Hambraeus (c)

Elving Andersson (c)

Ingbritt Irhammar (c)